

Educația Națională

Redacția și Administrația:
Bulev. Dr. V. Babeș 11
Telefon: 2-90

Director:
Mihail Popescu
Profesor, Chimist-Expert

Abonamentul 40 lei pe an

Un număr 3 lei

CUPRINSUL:

Triumful lui G. Enescu	N. Iorga
Progresele României	H. Temperley
Institutul antirabic Prof. Dr. V. Babeș din Timișoara	Dr. Ion Teleguț
După congresul corpului didactic	Prof. Mihail Popescu
Contribuția profesorului secundar la înaintarea științei	Prof. Ernest Csikser
Mama	Volbură Poiană Năsturaș
Moravul	I. Profiriu-Putna
Invățătorii tineri	Prof. M. Popescu
Destin	Volbură Poiană Năsturaș
Primirea Istoricilor Elvețieni, Francezi și Italiani în gara Jimbolea și Timișoara	
Cultura legumelor la sate	Prof. Oct. Pop
Educația copiilor în reg. minoritare	
Informații	

Triumful lui G. Enescu

Reprezentarea la Opera din Paris a lui Edip, pe care am auzit-o cu emoție simultan prin emisiunea radiodifuziunii, înseamnă, înaintea unui public ca acela, triumful unei lungi și strălucite cariere.

Toate accentele se unesc pentru a forma o strălucită operă în care o întreagă viață se resumă, și atâtea din ele sunt ale noastre, în adevăr ale noastre, chiar dacă străinii nu pot ghici de unde vin. Dela noi solemnitatea care se găsește atavic în sufletul celui născut pe plaiurile vechii Moldove eroice, acea maiestate calmă ca a biruitorilor Voevozi; de la noi pietatea adâncă și discretă ca a acelorași Domni înălțători de sfinte lăcașuri cu adânc de umbră și pace șoptită a rugăcunilor de noapte târzie; de la noi auzioșia: plânsetele de fluier în amurguri dumnezeiești de blânde și mai ales de la noi acea strămoșesacă măsură, acea înfrânare a tot ce strigă, țipă și urlă în alle inspirații naționale, acea oprire de la orice gest care trece de o margine instinctiv întinsă în fața oricărei manifestații sufletești care, ca să fie sinceră nu trebuie să iasă din misterii intimității celei mai desăvârșite.

Poate același izvor îl are și o neconținută tinerie sprintenă care în chipul ca și în opera lui Enescu vîrnie anii.

Tie-i-o Dumnezeu cât mai mult pentru o mărârie la care el nu s'a gândit niciodată, dar pe care o simte oricare din noi!

N. IORGA

Domnul Temperley și progresele României

Marele istoric englez, H. Temperley, care a prezidat congresul de Istorie universală din București, a făcut următoarele declarații relativ la progresele României de azi, ziarului Universui:

— „In domeniul vieții intelectuale, țara dvs. a evoluat în mod evident și, pentru a vorbi de ceea ce îmi este mai aproape, în ramura istoriei, profesorul Iorga a creat o adevărată școală, ai cărei elevi încă de acum se afirmă ca istorici de seamă”.

În altă ordine de idei, dsa și-a manifestat surpriza plăcută pe care i-a produs-o capitala noastră din punct de vedere edilitar.

— „Nu pot să uit apoi, — a continuat d. Temperley — frumoasa dvs. viață țărănească, costumele dvs., cari ne interesează cu atât mai mult cu cât și noi am avut cândva frumuseți de acest fel. Și e mult mai ușor pentru dvs. să le păstrați, decât pentru noi, cari încercăm acum să le reînviem.

Cred că prin marile dvs. resurse, prin vitalitatea dvs., veți izbuti să jucați rolul de seamă, care vă este destinat.

Institutul antirabic Prof. Dr. V. Babeș din Timișoara

Istoricul înființării sale și de ce nu se termină?

De Dr. ION TELEGUȚ

Șeful Laboratorului de igienă.

(Continuare).

În vara anului 1934 Institutul antirabic din Timișoara a trecut printr'un mare pericol. Din anumite motive de caracter personal, asupra cărora nu este oportunitate să revenim, s'a pornit din partea unor factori ai Municipiului, sprijiniți în parte și de organele administrative și politice locale, o acțiune nefastă, care intenționa ca, clădirea Institutului antirabic să fie transformată în Institut obstetric iar Institutul antirabic, să fie desființat, ca o instituție cu totul superfluă în zilele noastre când se practică în unele țări (America, Jugoslavia, Austria) metoda americană, de a trata mușcații cu

vaccin antirabic, trimis la fața locului. În contra acestei tentative, Comitetul de acțiune în frunte cu actualul și vajnicul său președinte, D-l Dr. Leonte Muntean, medicul șef al Municipiului, sprijinit cu înverșunare de secretarul său Dr. I. Teleguț, a dus o luptă disperată, care a culminat într'un Memoriu-protest înaintat D-lui Ministru al Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Comitetul a fost sprijinit în acțiunea sa de apărare de majoritatea medicilor oficiali și de opinia publică prin presa locală și cea minoritară (în special Temesvári Hirlap).

La repetatele stăruințe ale Primăriei locale, Ministerul Sănătății prin D-l secretar general Dr. T. Gane în fine s'a învoit, ca în clădirea destinată pentru Institutul antirabic, să fie mutat Institutul Obstetric, iar pentru Institutul antirabic, să se amenajeze Căminul Muncitorilor. Mai târziu Primăria a abandonat și acest plan, hotărând, ca pentru Institutul antirabic să se construiască o clădire separată în continuarea edificiului actual al Laboratorului de igienă. S'a dat ordin Serviciului Tehnic comunal să facă noile planuri pentru Institutul antirabic, în care scop în anul 1935 a votat un credit extraordinar de Lei 800.000, rămânând, ca în bugetele viitoare ale Primăriei, să se prevadă și restul sumelor necesitate. Acest ultim plan încă a fost părăsit, deoarece din partea D-lui Insp. Gen. Sanitar Dr. Nicolae Butean a pornit în primăvara anului trecut acțiunea, ca în clădirea actuală a Institutului antirabic, să fie adăpostit și Ambulatorul Policlinic cu secțiile sale de boli venerice, de femei, de copii și de tuberculoză. După multe tratative urmate la fața locului între Domnul Inspector General Sanitar, membrii comitetului de acțiune și d-nii medici primari ai Ambulatorului, în fine s'a căzut de-acord iar noul plan sanitar elaborat în scris, a primit și aprobarea Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale.

Comitetul de acțiune în ședința sa din 27 Iulie 1935, și-a dat învoirea, că jumătatea de către răsărit a edificiului să servească pentru Institutul antirabic, iar jumătatea de către apus, să fie transformată pentru Ambulatorul policlinic cu secțiile sale. Comitetul nostru de acțiune a făcut această concesiune dintr'un larg spirit de altruism, ca în fine clădirea, să fie cât mai curând terminată, iar noile Institute să fie predate destinației lor. În ședința Comitetului din 4 Noiembrie 1935, Serviciul tehnic comunal, a prezentat noul Deviz, cu toate modificările cerute, conform căruia, lucrările restante — inclusiv transformările necesitate — ar costa în total Lei 2,805.588.—.

Cum fondul Institutului antirabic dispune în prezent numai de un sold de Lei 951.551, pentru asigurarea diferenței de Lei 1,854.037.— s'au trimis apeluri la toate Eforiile Spitalelor din Banat și județele vecine (Hunedoara și Arad). Concomitent s'a trimis Devizul și Ministerului Muncii, Săn. și Ocrot. Sociale, cu rugarea să ni se ordonațeze din partea Ministerului diferența de Lei 1,854.037, cu atât mai vârtos, că Ministerul a

încasat în cursul exerc. 1935/36 din supracota de 2% numai din partea Municipiului Timișoara și a județului Timiș-Torontal aproximativ 27 milioane lei, din care pentru întreținerea spitalelor și instituțiilor sanitare și de ocrotire din orașul Timișoara și a jud. Timiș-Torontal a cheltuit cca 15 milioane, așa că i-a rămas un excedent de cca 12 milioane lei, din care cu ușurință ar putea să completeze suma reclamată pentru terminarea lucrărilor.

Cât este de importantă și urgentă problema terminării Institutului antirabic Dr. V. Babeș din Timișoara, atât din punct de vedere sanitar, cât și din punct de vedere economic și social, se poate dovedi cu datele statistice, scoase din raportul de activitate al Institutului antirabic din Cluj pe anul 1933, publicat în Clujul Medical Nr. 9, anul XVI din 1 Septembrie 1935, după care, din totalul de 4398 de persoane, prezentate la tratament în Institutul Pasteur din Cluj, în cursul anului 1933, din Banat și județele vecine (Arad și Hunedoara) au fost 1375, ceiace reprezintă 31% din totalul celor tratați, la care ar trebui adăugat numărul destul de mare al celor tratați în alte Institute antirabice. Mulți sunt și de aceia, cari din cauza cheltuelilor mari de transport, sau din ignoranță, nu se prezintă la tratament și mor în chinurile groaznice ale turbării.

În timpul verii aproape nu trece zi, să nu cetim în gazetele locale despre noi cazuri de mușcături de câini și alte animale turbate, obvenite fie în oraș fie în județ și aproape în fiecare an se ivesc la noi și cazuri mortale de turbare, cum a fost cazul economului Nicolae Urda, de 40 ani, din Izvin, care în luna Ianuarie a. c. a murit de turbare, fiind mușcat înainte cu 6 luni de un câine turbat și toți membrii familiei au trebuit, să plece la tratament la Cluj. Deseori se întâmplă mușcături în masă, sau contact cu atari animale turbate din partea unui mare număr de persoane, cum s'a întâmplat prin 1933 în comuna Vălcani jud. Timiș-Torontal, unde aproape jumătate din populația comunei a trebuit să plece la tratament la Cluj, deoarece au consumat lapte dela niște vaci turbate din ciurda satului.

Până acuma Statul n'a contribuit cu nici un ban la construirea Institutului antirabic din Timișoara, ci toate sumele au fost adunate dela județele și comunele din această regiune, astfel că din anul 1927 și până la 31 Decembrie 1935 s'au adunat în total:

- b) dela Municipiul Timișoara — Lei 2,250.000.—
- a) dela jud. Timiș-Torontal — Lei 3,656.563.
- c) dela județele Caraș, Severin
Arad și Bihor — — — Lei 766.859.—
- d) din dobânzile după capitalul
depus la Bănci — — — Lei 127.552.—
- e) din donații dela particulari Lei 5.384.—

Total Lei 6,806.358.—

Municipiul Timișoara a mai dat gratuit cărămizile în valoare totală de Lei 859.220.— și a cedat gra-

tuit și lotul de casă în valoare aproximativă de Lei 206.000.—.

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocr. Sociale ne-a încunoștințat anul trecut prin Inspectoratul Sanitar local, că a trecut Institutul antirabic din Timișoara pe tabloul de aprovizionare cu: 34 paturi de fer, rufărie, vase de bucătărie, aparate, instrumente, mese, scaune, etc., dar despre ordonanțarea diferenței cerute de Lei 1,854.037 — n'am primit până în prezent nici o asigurare scrisă, nici din partea Ministerului și nici din partea Eforiilor Spitalelor din Regiunea noastră Sanitară, cărora asemenea li s'a solicitat acest ajutor.

Din partea Comitetului nostru de acțiune s'a înaintat Ministerului și un proiect de buget pe 1936/37 pentru Institutul antirabic, pentruca îndată ce lucrările vor fi terminate, acest Institut să-și poată începe fără amânare activitatea sa binefăcătoare și atât de mult așteptată. Până în prezent nu știm, ce soartă va avea și acest proiect de buget.

Cu multă amărăciune în suflet a trebuit să constatăm și aceia, că din cauza complicatelor formalități birocratice, începând din Noembrie 1935 și până azi Primăria Municipiului nostru încă n'a reușit, să însereze în Monitorul Oficial din București publicarea licitației pentru lucrările restante — măcar în limitele sumei disponibile de Lei 951.551.—. Se așteaptă, ca un curier special, să plece zilele aceste la București pentru aranjarea rapidă a formalităților de publicație a licitației.

Așa stând lucrurile nu mai îndrăsnim să facem nici un pronostic privitor la terminarea și punerea în funcție a Institutului antirabic Prof. Dr. V. Babeș din Timișoara și trebuie să suferim și blamul, ca orase mai mici și mai sărace, să ne întrecă pe acest teren, cum este cazul orașului Baia-Mare, jud. Satu-Mare, care în anul trecut a hotărât înființarea unui Institut antirabic și după cum cetim în gazete, planul lor este pe cale de realizare, fiind numit și Directorul acestui viitor Institut în persoana D-lui Dr. Lenghel.

Zidirea Institutului nostru a început înainte cu opt ani și nici astăzi nu suntem în stare, să prevedem cu siguranță data terminării sale, deși ar trebui să se țină cont și de împrejurarea, că Banatul și în special Municipiul Timișoara și județul Timiș-Torontal încă în anul 1926 și-au luat angajamentul solemn și public, că vor eterniza memoria, marelui fiu al Banatului, care a fost Profesorul Dr. Victor Babeș, prin ridicarea acestui Institut antirabic, chemat să-i perpetueze numele.

Timișoara, la 22 Februarie 1936.

După congresul corpului didactic secundar

Anul acesta corpul didactic secundar și-a ținut congresul în metropola Banatului, Timișoara. În cele trei zile, congresiștii s'au ocupat cu sindicalizarea, sala-

rizarea, cu alegerea comitetului și foarte puțin cu educația națională. Convingerea mea și a multor profesori bătrâni cari au lipsit dela congres și dela cari am scrisori aprobative, este că această chestiune era cea mai importantă, adică să facem instrucție și educație într'un grad mai înalt spre a corespunde misiunii ce ni s'a încredințat de a forma pe viitorii cetățeni. Am auzit pe un profesor spunând inspectorilor generali cari trec din când în când pela școale, fără de a da vre-o îndrumare sau de a aduna profesorii în conferințe spre a cerceta relele și a găsi mijloacele de îndreptare, că ne facem și noi datoria atât pe cât suntem plătiți.

Cei cari fac politică și se găsesc în prezent în adunări electivă deputați și senatori, să vină la școală în timpul când nu-și îndeplinesc mandatul, căci cu suplinitorii nu se face școală. Apoi Inspectorii să fie recrutați numai dintre profesorii cu 20 ani vechime ca titulari și prin concurs, căci azi vedem că sunt numiți grație politicii inspectorii cari nici n'au văzut școala cu ochii și nici operele lor științifice sau didactice nu i-ar îndreptății.

Pentru a face corelații între obiecte, profesorii trebuie obligați a lua parte cel puțin odată pe lună la conferințe didactice și cel puțin de 3 ori pe an să și asiste colegii la facerea lecțiilor. Inspectorii școlari să asiste la conferințele profesionale și să facă cunoscut tuturor și nu personal și fără patimă cele constatate în conferință, cu alte cuvinte cântarul. Ne plătește mai bine, lucrăm mai mult; ne lasă în părăsire, îi lăsăm și noi. Cântarul rămâne la dispoziția profesorilor și unii cântăresc mai bine, mulți cântăresc mai puțin bine și din această cauză conducătorii de azi considerând profesorii buni în aceeași categorie cu cei mai puțin buni, obligă pe profesori ca în fiecare an la 1 Aprilie să se ducă la autoritățile competente spre a le aminti că și ei muncesc în țară și au drepturi cari cu o regulă matematică li se refuză la votarea bugetului, pentruca după multe ploconeli și asigurări să fie pe jumătate înscrise în timp ce altor funcționari, cari nici nu sunt selecționați cu aceeași meticulozitate minuțioasă, li se votează gradații și li se trec în buget sumele necesare, cum s'a întâmplat cu magistrații și militarii.

Am fi fost mulțumiți dacă în congres s'ar fi cerut îndepărtarea politicii din învățământ, căci politica roade bazele oricărei educațiuni naționale. Membrii corpului didactic să nu mai facă politică ca și magistrații. Cunosce un inspector general, care mulți ani, cât timp nu-i era partidul la putere, asista numai la lecțiile suplinitorilor și se prezenta foarte modest. Când i-a venit partidul la putere a inspectat și profesorii definitiv, mai ales pe cei ce nu făceau politică și-și vedeau de școală și la urmă țipa la ei ca și când prin ridicarea tonului avea mai multă putere de convingere decât dacă le-ar fi vorbit liniștit.

În cece privește pe Ministrul Educației Naționale, credem că greșește când a spus că dacă profesorii

vor fi la spatele său se va simți mai tare și va obține drepturile lor. Un ministru trebuie să fie tare prin el însuși, nu prin proptele dela spate. Profesorii sunt în prezent așa de puțin luați în considerație ca și când ar fi străini în țara lor și din acest impas trebuie să iasă într'un fel sau altul.

Prof. MIHAIL POPESCU.

Contribuția profesorului secundar la înaintarea științei

de: Prof. Ernest Csilcsér.

Știința se poate servi în trei feluri: prin munca creatoare, prin însușirea adevărilor aflate de alții și prin propagarea ei sau cu alte cuvinte prin cercetări științifice în teorie și practică, prin citirea cărților și revistelor științifice și prin răspândirea științelor în școli sau în sălile de conferințe.

Felul al treilea de a sluji știința, este în cea mai mare parte preocuparea profesorului secundar, a căru activitate se desfășoară în interesul acestui scop. Felul întâiu revine în primul rând profesorului universitar care prin dovada aptitudinii sale, prin meritul publicațiilor sale sau câte-odată prin speranțele acelora care-l susțin, ajunge la poziția sa respectabilă. Ei din cauza numărului lor mic nu pot îndeplini singuri și cerințele felului al doilea de a servi știința, cărțile și revistele științifice nu pot apare dacă n'au un public cititor mai mare, deci concursul eficace în acest sens al corpului profesorilor secundari este absolut indispensabil, căci științele pure, adică făcând abstracție de unele științe aplicate, nu pot conta pe alți sprijinitori, decât pe profesorii de diferite specialități.

Pentru ca profesorul secundar să fie în stare de a îndeplini sarcina aceasta a chemării sale, trebuie neapărat să dispună de mijloacele materiale, fără de care nici nu poate sprijini știința, nici nu poate menține nivelul său cultural propriu, devenind treptat o mașină apatică care nu simte și nu inspiră vre-o interesare științifică. Este deci evident că în acest caz disperat și felul al treilea are mult de suferit.

Dacă rolul profesorului secundar în dezvoltarea științei ar fi numai luarea la cunoștință a progresului ei și propagarea ei în școală și în afară de școală, atunci aproape aș fi epuizat tema ce mi-am pus. Inșă colaborarea profesorului secundar în mod activ și la cercetările științifice este indispensabilă.

Pentru a arăta acest lucru constatăm că în împrejurări normale o mare parte a profesorilor universitari se recrutează dintre profesori secundari, cari se disting prin activitatea lor științifică. Dar cum se poate vedea din istoria științelor — gândesc în primul rând la fizică și matematică — partea cea mai importantă a activității lor cade pe timpul petrecut la catedra univer-

sitară. Acest lucru se explică foarte ușor, căci timpul disponibil, dar în primul rând mijloacele pentru cercetări, devin mai abundente pentru ei, ceea ce constituie un factor foarte important pentru succesul cercetărilor experimentale, fiindcă descoperirile experimentale, cele mai senzaționale se datoresc total sau parțial, aproape întotdeauna întâmplării, cum este și natural. Amintesc numai câteva exemple, ca razele catodice, descoperite de Crookes, razele Röntgen, descoperirea antenei telegrafului fără fir de Marconi sau numeroasele descoperiri ale alchimistilor.

Fiindcă cercetările experimentale sunt costisitoare, aparatele științifice precum și materialul întrebuințat, sunt scumpe, un profesor secundar pe contul lui propriu numai rar poate să-și permită luxul cercetărilor experimentale. Totuș este interesant că profesorii secundari și în acest domeniu au produs rezultate remarcabile și nu numai aceia care au devenit mai târziu profesori universitari, ca d. e. Balmer, profesor secundar la Basel care a reușit să stabilească în 1885 legătura matematică, nebănuită până atunci, între liniile spectrale ale hidrogenului, care a dat apoi un imbold puternic cercetărilor în această direcție și numai astfel s'a putut ajunge în 1913 la legea epocală a lui Bohr.

Dintre profesorii secundari, care au îmbogățit știința fără a deveni profesori universitari, mai amintesc unul, nu din cauza importanței sale ci numai din motivul că a funcționat în apropierea noastră, la Arad, pe Carol Antolik, care a lucrat în domeniul acusticii și este pomenit în tratatele mai mari de fizică experimentală, ca d. e. a lui Chwolson sau a lui Müller-Pouillet.

În domeniul teoretic situația este cu ceva mai favorabilă, căci aici singurele aparate, necesare cercetărilor, sunt hârtia și creionul, dar scumpetea excesivă a cărților și revistelor de specialitate zadarnicește în cele mai multe cazuri intențiile bune și munca eficace a cercetătorului.

Puțin ajută aici bibliotecile publice care nu corespund înclinațiilor individuale și prin restricțiunile regulamentului lor fac obstacole grele de înlăturat. Din aceste motive și profesorii universitari sunt siliți de a procura biblioteci personale, care stau în orice clipă la îndemână și sunt înzestrate după dorințele și intențiile proprietarului.

Și din aceste motive incontestabile rezultă concluzia că fără resurse materiale cultivarea științei este imposibilă și că lipsa acestor resurse va fi cauza, dacă în viitor profesorul secundar nu va fi în stare să îmbogățească știința cu contribuțiile sale.

Admit că articolul de față poate avea aparența unei pledoarii pentru sprijinirea revendicărilor materiale ale profesorilor secundari. Articolul n'a fost scris în acest scop, dar natura chestiunii și legătura logică a adevărilor inerente face să ne izbim de acest desiderat, așa de inseparabil dela interesele culturii naționale.

Mama

O știu: e bulgăr de țărăină rece,
Nu are zâmbete, nici lacrimi rare,
Nu are graiu să murmure ce-o doare,
Ci apa vremii peste groavă trece.

Dar semnele-acasă azi trăesc.
Sunt semnele lăsate mărturie
Pe care le-a 'nșirat cu dărnicie
Să-și tragă scurt hotarul omenesc:

O candelă bătrână aurită,
Cinci oale vechi de lut în prepeleag,
Trei șervete 'nflorite, un toiag,
Pendula din părete neclintită.

Covata 'n care ne-a purtat pe valul
Legănătoarei vieți din primul an.
Sus în firidă i-a rămas un ban. —
Ca noaptea, negru văd pe masă șalul.

Oglinda 'n care s'a uitat furiș
In tinereță ca o Cosinzeană.
La bătrâneță maică din icoană —
Cu ochi frumoși de vânat luminiș.

Acum privind cu duioșie toate
Acele semne scumpe de hotar
Aud că intră 'ncet cu pasul rar,
O umbră în odăile curate,

Și pe când luna albă întârzie
Zbârlind omăt pe tamplele-mi cărunte,
Stea de sărut mă fulgeră pe frunte
Și simt parfum de smirnă și tămâie.

Volbură Poiană Năsturaș.

Moravul

I. Profiriu-Putna
fost magistrat
Avocat.

Morav, o purtare a omului văzut între oameni, cu nuanțe extrem de delicate, detalii foarte variate și ocaziuni foarte dese.

Motivele existenței lui sunt profiturile, ce nasc din binefacerile produse de el, iar practica lui se susține prin obicei.

El nu poate fi definit de legi, căci legile nu pot să precizeze: politetea sau nepoliteța interesul sau desinteresul, generozitatea sau lipsa de generozitate.

Convingerea ce-o impune morala, exemplul ce-l dă superioritatea și speranța ce o dă recompensa, în interiorul căreia se discută interesul, influențează moravul.

În existența moravului, sentimentul nu cunoaște piedici. Cenzura poate fi nu numai inutilă dar chiar periculoasă; ea constituie o grea apăsare, mult mai puțin suportabilă de cât orice vițiu, ce trebuie remediat.

Poliția moravului, dacă pare a contribui la binele public, printr-o aparență de ordine și liniște, în realitate, impune excesul de dependență a individului particular, făcând să apară timiditatea, cu toate efectele comune excesului de dependență.

Circospecția exagerată slăbește puterea de educație a moravului și nervează pe acei ce au nevoie de formarea sufletului.

O civilitate senină, corectă, deschisă, cinstită, ce pornește din bunătate, echitate, dreptate și care s'ar exercita prin proceduri și nu prin constrângeri inutile, grimazuri, capricii, bagatele, lucruri de nimic, cari fac să apară lipsă de seriozitate, ce pune în evidență ușurința, vanitatea, falșitatea și insuportabila minuțiozitate, îndepartează enervarea în formația sufletului, ridicând moravul la o nobilă și necesară existență.

Virtutea trebuie să stea la baza educației moravului, desăvârșită de aceasta civilitate.

Se știe ca virtutea apare sub diferite înțelesuri, după cum este vorba: de metafizică, de morală, de politică. Ea apare, ca rezultatul analizei ființei și sentimentului, fără a se opri asupra datoriiilor, când este vorba de metafizică; ea apare, ca rezultatul principiilor generale, văzute în relațiile personale și obligațiunile individuale conform moravurilor deja stabilite, când este vorba de morală și, în fine, ea apare, ca rezultat al raporturilor omului în colectivitate, în mod abstract, supus legilor naturale, independent de orice circumstanță locală, când este vorba de politică.

La baza educației moravurilor, virtutea văzută din acest ultim punct de vedere, apropie de om știința și integritatea, făcând din ele cauza averii și situații lui colective, posesor rămas departe de timiditatea incorectitudinii și josnicile calcule, pentru care se jertfește contemporanul în colectivitatea noastră.

Este vădit, că știința, în apropierea virtuții, înlătură superstițiile, din apropierea moravului și vădit este deasemenea, ca lumina științei și integritatea virtuții, la baza interesului personal, acest mare mișcător al acțiunilor omului, determină flora marelor lui căltați.

În practică acest mijloc de educație a moravului este greu de realizat, pentru că presupune antecedente de capacitate, necesare puterii de a distinge falșitatea de adevăr,

Este mai greu însă, a înlătura acest mijloc, pentru că această înlăturare, nu numai că ar constitui mărturisirea tacită a insuficienței omului, mărturisire indirectă, că sufletul și mintea sa sunt scoborâte și de disprețuit, dar ne-ar înstrăina încă, de interesul unei reale influențe educative a moravului, interes, ce ar impune, pe de o parte apărarea libertății tuturor drepturilor și chiar plăcerilor individului colectiv, folosirea acestora contribuind la fericirea colectivității, iar

pe de altă parte, existența civilității senine, corecte, deschise și cinstitute, ce evocând virtutea la baza acestui interes, ar păși eficace și hotărâtor la educația moravului, prin îndepărtarea necesară a prejudecăților și intereselor lipsite de merit, sau fondate pe merite false.

Astfel fiind, interesul unei reale influențe educative a moravului, satisfăcut printr-o civilitate evocatoare a virtuții, constituie puternicul resort, care dă la baza existenței politice, prepulsează viața, viața cea sănătoasă, viața ce provoacă înalta existență a așezământului colectiv.

Lipsa unei civilități, evocatoarea virtuții, la baza acestui interes de reală influență educativă a moravului, a constituit și constituie răul, exemplificat vădit prin însuși existența noastră și a copiilor noștri, victime ale unui adânc contrast, rezultat din reformele noastre educative, ce au avut și au la baza lor numai știință și nu virtute și cari au format din noi oameni învățați în loc de a forma oameni virtuoși și onești.

O!, da, suntem maeștri în cunoașterea și practica: moravurilor lipsite de educație, a prejudecăților dăunătoare și a intereselor fără merit sau bazate pe merite false.

Suntem plini de știință, fără a cunoaște drepturile ce izvoresc din merit și nici obligațiunile impuse de virtute!

Învățătorii tineri

de Prof. M. POPESCU

Acum patruzeci de ani școala normală primea băeți de 14-17 ani cu patru clase primare și după patru ani îi scotea învățători. Mai toți normaliștii erau bursieri și dacă se întâmpla să fie și solvenți cu purtare bună și cu silință la învățatură, în clasa II-a sau a III-a deveneau și ei bursieri, așa că părinții nu mai plăteau pentru ei solva de 400 lei anual, sumă destul de mare pentru acele vremuri. Normaliștii absolvenți dădeau examen de diplomă și cei ce reușeau erau imediat numiți, învățători pe cât posibil în comunele lor natale, căci numai foarte rar învățătorii voiau să se stabilească în altă comună. Salarul de atunci era 80 lei lunar și multe școli aveau și câteva pogoane de pământ pe cari le muncea învățătorul. Armată o făceau învățătorii numai 6 luni, căci prin cultura câștigată și educația din internat, acest timp era suficient pentru a face din învățători buni apărători ai patriei.

Prin anul 1895 s'a modificat legea școlilor normale și s'a mărit numărul anilor de studiu la cinci. S'a introdus însă instrucțiunea militară în școală și odată cu diploma normalității dădeau și examen de sergent, așa că nu mai făceau de loc serviciul militar în cazărmi. Salarul a rămas însă același — 80 lei — de și învățătorilor li se măriseră anii de studiu cu un an. Pe atunci traiul era ușor, învățătorii erau bine văzuți și poporul îi asculta. De obicei se căsătoreau repede cu fata învățătorului mai bătrân, a preotului sau a unui sătean

mai fruntaș. Învățătorul devenea repede gospodar, avea car cu boi, trăsură cu cai, plug, grape, vacă cu lapte, porci, paseri, în cât gospodăria învățătorului era model pentru săteni, iar învățătorul lucra și în școală și în afară de școală și se fălea cu satul și cu absolvenții școlii lui. Atunci învățătorul era un apostol și roadele muncii lui au dus la realizarea idealului național. Dar acum, au ajuns la 8 ani de studiu, după ce înaintea lor făcuseră unii și multă vreme 6 ani și mai în urmă 7 ani. Întrebarea pe care ne-o punem acum este: mai sunt tinerii învățători după 8 ani de studiu și un an serviciul militar capabili de entuziasmul unui început de carieră ca în vremurile trecute?

Răspunsul nu poate fi decât negativ. Învățătorul care a terminat cei 8 ani de studiu și un an serviciul militar stau în cazul cel mai favorabil doi trei ani fără post și când sunt numiți sunt numiți suplinitori. Cei mai mulți rămân pe cheltuiala părinților în timpul când nu au fost în compătimirea consătenilor, iar mulți din părinți nu le pot cumpăra nici haine, fiind săraci cu întreținerea lor în școală, în care chiar bursierii trebuiesc să plătească sume pe cari pungile părinților nu le pot suporta. În asemenea condiții când un învățător reușește cu multă perseverență să câștige un post — i se dă leafa de suplinitor — aproximativ 1800 lei lunar — 60 lei pe zi, leafă mai mică ca a măturătorilor din serviciul primăriilor. Cu această leafă este posibil unui învățător să trăiască în condițiuni onorabile și să-și mai creeze și prestigiul de care are nevoie în activitatea lui? De acea cred că ideea de a se micșora numărul absolvenților școlilor normale și de a da posibilitatea ca învățătorii cari se numesc din nou să aibă un salariu potrivit cu gradul lor de cultură este nimerită căci numai astfel se va creia entuziasmul de apostoli, care în condițiile de salarizare de astăzi lipsește.

Destin

*Nu viața mea, care-i amurg,
Ci viața ta ce-i nimb de soare
Coboară vrăji neplătoare
Pe vadul doinelor ce curg.*

*Sfios cu naoptea după mine
Pășesc spre răsăritul tău
Eu știu că-s diavolul cel rău,
Tu, heruvim din slăvi senine.*

*Un clopot pe-amândoi ne chiamă:
Mi-i cântecul de alinare,
Ti-i cântecul de deșteptare.
Auzi tu glasul de aramă?*

*Din începutul omenirii
Iși are capăt orice veac.
Aruncă-mi flori de liliac
Acum în ceasul adormirii.*

Volbură Poiană Năsturaș.

Primirea Istoricilor Elvețieni, Francezi și Italiani în gara Jimbolea și Timișoara

Anunțându-se sosirea în țară în ziua de 11 Aprilie a unui important grup de istorici, sub conducerea Președintelui Asociației internaționale a istoricilor Harold Temperley, directorul revistei noastre a luat înțelegere cu autoritățile respective pentru a împodobi gările Jimbolea și Timișoara și a le face o primire cât mai călduroasă. Cum dl. Temperley cu Dna au trecut cu acceleratul de noapte, cu tot regretul nu i s'a putut face primirea cuvenită, așa că nu a fost întâmpinat decât de autoritățile de la frontieră, cari i-au urat bun sosir. Grupul de istorici Elvețieni, Francezi și Italiani a fost întâmpinat de dna și dl Profesor M. Popescu în gara Jimbolea, oferind flori dnelor congresiste.

În drum spre Timișoara, profesorii congresiști au admirat câmpiile bănățene frumos cultivate și vegetația admirabil dezvoltată, ceace a făcut pe un profesor Italian să spună: De ce nu am o putere să mut aceste câmpii în Italia?!

În gara Timișoara au fost salutați de dl C. Teodorescu, rectorul Școlii Politehnice, care le-a prezentat o broșură în care este descrisă Timișoara în trecut, dl General Apostolescu, dl Profesor Coman, primarul orașului, redactorii mai multor ziare și lume multă. La Timișoara deasemenea s'au oferit flori Doamnelor. Dela Timișoara dnii congresiști au fost conduși până la Turnu-Severin de dl M. Popescu, care le-a dat încontinuu explicații asupra frumuseților întâmpinate, a porților de fer și mai ales la T.-Severin asupra rămășițelor romane.

Cultura legumelor la sate

Legumele sunt alimente de foarte mare valoare pentru sănătatea omului, căci ele îndepărtează boalele — iar pe cele cari au reușit să pătrundă deja în organismul nostru — le lecuiesc.

Doctorul prescrie bolnavului să mănânce legume, căci ele alină durerile, hrănesc și întăresc corpul celui bolnav prin principiile ce le conțin, pe cari oamenii de știință le numesc vitamine. Supa de zarzavat e o mâncare foarte ușoară și hrănitoare, de aceea e recomandată pentru întremarea bolnavului după o boală îndelungată.

Vedeți deci, iubiți gospodari, că legumele nu trebuie să lipsească din grădina niciunui satean, cu atât mai vârtos cu cât nu există nici o mâncare din care ar putea lipsi leguma.

România e o țară agricolă, o știm cu toții și mai știm că 86% din populația țării, trăiește de pe urma culturii pământului. Oare nu este o rușine pentru noi și

mai ales pentru țaranul nostru, a cărui meserie e cultura pământului, ca tocmai el — țaranul, — să fie silit să vină la târg, sau să se ducă, ca și orășanul, la grădina bulgarului să-și cumpere ceapa, usturoiul și verdeturile trebuitoare casei lui?

Cât de frumoasă ar părea casa sateanului nostru, când scăeții, urzicile și tot felul de burueni din curtea lui ar fi stărpite și în locul lor și-ar face o frumoasă grădină de verdeturi, din care s'ar hrăni el cu întreaga lui familie; iar surplusul l-ar aduce la oraș pentru bani buni, așa cum face vecinul său, șvabul?!

Căci să nu uităm lucrul următor, pentru a cumpăra ceva, ai nevoie de banul, care e câștigat foarte greu de țaranul nostru prin faptul că munca lui se vinde tot mai ieftin, iar ce-și cumpără el plătește totdeauna foarte scump.

Osteneala depusă pentru cultura zarzavaturilor este răsplătită în multe chipuri ca: printr'o hrană rațională și sănătoasă; cu economia banilor greu câștigați, cari în loc de a trece în punga grădinarului bulgar, rămân în buzunarul nostru, etc. Apoi încetul cu încetul obișnuința ar face pe om meșterul, care mâine, poimâne, ar putea cultiva toate legumele trebuitoare la oraș; iar bulgarul grădinar ar putea rămâne acolo la el acasă, fără a mai veni să se îmbogățească la noi. N'ar fi rău dacă am deschide ochii cât mai de vreme, căci „cine nu deschide ochii la vreme, deschide punga”.

Prof. OCT. POP.

Educația copiilor în regiunile minoritare

Sarcinele școlii se întind cu mult mai departe decât aparențele mărginite la instrucția celor câteva trepte ale învățământului oficial. Scopul cel din urmă și cel mai înalt al pregătirii culturale prin școală este formarea viitorilor membri ai societății.

Ridicarea sufletească a unui neam nu se poate săvârși decât prin neîntrerupta grijă de formare a generațiilor ce se ridică, în sensul cerințelor mari ale vremii.

Pentru reîntregirea teritorială a țării au luptat generații după generații, șiruri de ctitori, cu sufletul și cu spada, au zidit zi cu zi temelile pe care se înalță astăzi înfăptuirea unui crez milenar.

Datoria consolidării spirituale a neamului românesc se impune pentru generația actuală înaintea tuturor realizărilor. Provinciile năpădite în lungul veacurilor de străinii asupritori înfățișează una dintre cele mai importante în ceiace privește situația minoritarilor.

Unul din mijloacele alese spre a înfrânge atitudinea refractară pe care au dovedit-o aceștia în cursul celor 18 ani dela Unire, este fără îndoială pregătirea și educația tineretului prin școală.

Pornind dela grădiniile de copii pentru minoritari — în privința cărora citim un sugestiv studiu în revista „Satul și școala” — și până la ultimele grade ale învățământului, grija unei complete educații naționale trebuie să preocupe în primul rând pe conducătorii școlii.

În deosebi în regiunile minoritare, acolo unde după atâția ani limba națională a rămas necunoscută, rolul școlii de copii e covârșitor. Căci „a învăța o limbă din nou nu înseamnă numai a acumula un cuantum de cuvinte, a îndopa copilul cu un cât mai bogat vocabular, ci de a-l face să-și însușească și modul de gândire, de judecare în această limbă”.

Numai astfel, printr'o îndelungă operă de pregătire a tineretului, se va putea ajunge la deplină consolidare națională.

(Din „Neamul Românesc“)

Informații

M. S. Voevodul Mihai înaintat sergent. M. S. Regele Carol al II-lea a pus erii pe umerii Marelui Voevod de Alba Iulia, în urma admirabilei probe de cunoaștere și de rezolvare a problemelor puse de comisiunea de examinare, atât pe câmpul tactic cât și teoretic, însemnele noului grad de sergent al oștirea române.

Istoria Românilor de N. Iorga. Pe masa ori căruia bun român nu trebuie să lipsească cărțile de „Istoria Românilor” scrise după ultimile cercetări și documente de marele nostru învățat d-l Prof. N. Iorga. În prezent a apărut primul volum conținând istoria strămoșilor noștri înainte de Romani. Prețul 120 lei. Tipografia Datina Văleni de Munte.

Catedrala care se înalță în centrul Timișoarei, va avea înălțimea de 85 m. și va fi lucrată în stilul bisericilor Domnitorului Ștefan cel Mare. Arhitectul care a întocmit planurile este dl Traianescu, directorul Academiei de Arhitectură din București, iar constructor Soc. Tiberiu Eremia, care a lucrat internatul Școlii Politehnice.

Pavarea Bulevardului Babeș din Timișoara. Bulevardul Babeș, importantă arteră de comunicație între Circ. IV-a și a II-a și singura în același timp, este lăsată în completă părăsire. Toamna și iarna noroi la genunchi, — primăvara și vara praf cât vezi cu ochii, deși pe acest bulevard sunt clădirile Școlii Politehnice, casele profesorilor, Institutul Antirabic, Laboratorul chimico-bacteriologic, Legiunea de Jandarmi, Spitalul de Stat și o mulțime de case românești. Rugăm pe Onor. Primăria să ia măsurile convenite pentru pavaj.

Congresul național al Chimistilor se va ține anul acesta în zilele de 21, 22 și 23 Mai la Constanța, la care vor lua parte și numeroși chimiști streini. La urmă se va face o excursie la Constantinopol.

Expoziția de covoare românești dela Oslo, capitala Norvegiei, a stârnit admirația poporului Norvegian, în cel mai înalt grad, scrie dl Boer Iohan, un mare scriitor norvegian.

Cărțile didactice de științe fizico-chimice. La începutul anului școlar 1935—36 profesorii de științe fizico-chimice au fost năpădiți de o mulțime de cărți didactice scrise în cele mai multe cazuri la repezeală cu multe greșeli științifice și greoaie ca stil, cu un cuvânt neștiințific și nepedagogic pe care profesorii n'au avut timp să le cerceteze și le-au introdus mai mult după reclamă sau alte considerații.

Cărțile despre care s'au primit referințe bune și cari au dat rezultate bune sunt: Fizica p. cl. III-a și Chimia p. cl. IV-a de Mihail Popescu Profesor chimist-expert Timișoara și pe cari le recomandăm atenției d-lor profesori.

La T.-Severin, pe malul Dunărei, numai la 50 m depărtare spre vest de piciorul podului lui Traian, s'a descoperit o baie romană foarte bine conservată și aproape completă, cu numeroase inscripții, cece dovedește că Romanii în timpul ocupației Daciei au dus acolo și civilizația.

Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor, Secția Timișoara, va sărbători și anul acesta împreună cu școlile secundare ziua de 10 Mai printr'un festival la Teatrul Comunal.

S'a primit la redacție „revista cărților” care apare la Ploiești, sub direcțiunea dlui Profesor Munteanu-Rânmic. Cărțile noi apărute precum și revistele găsesc în revista cărților o critică dreaptă, cece constituie o bună recomandare.

Profesorul C. C. Giurescu, care ca să-și întocmească un manual de Istorie a Românilor, a făcut prea multe citațiuni din cărțile de specialitate ale dlor Pârvan, Onciu, Densușanu, Hașdeu, Iorga, etc., fără să arate de unde le-a luat, pentru ca cititorii să creadă că sunt originale ale dsale, a găsit potrivit momentul ca în ajunul Congresului internațional de istorie, ținut la București, să întocmească o broșură plină de injurii și impertinență la adresa dlui Profesor Iorga. Ne asociem și noi la cererea Profesorului Vlădescu, care a cerut Universității din București să constate dacă, cu această mentalitate, profesorul C. C. Giurescu mai poate rămâne profesor și mai departe.